

Bugün, gözlerimiz 500 yıl gerilerde kalan efsanelerde deşildir. Ülkeler arasındaki ilişkilerde dostluklar, bazen belirli anıtlarla simgeleşmiştir. Ancak, Gül Baba türbesi Türk-Macar halkları arasında dostluk simgesi olmanın yanısıra bir hoşgörü sembolüdür.

Gül Baba'nın, gelecekte de, Buda şehrinde herkesin, Macarların ve Türklerin, Müslümanların ve Hristiyanların ve diğer milletler ve dinlerin saygı ve sevgi beslediğı tarihi bir kişilik olarak gönüllerde yaşamaya devam edeceğinden kuşum yoktur.

Artık Gül Baba güllerle bezenmiş yeni çehresiyle yeni bir yaşama giriyor. Şu eski kitabımızı kasıp kavuran silahlı çatışmalardan fazlaca etkilenmeden, iki dünya savaşında da dimdik ayakta kalmasını bilen bir Türk eseri olan Gül Baba türbesi, 2000'li yılların kuşaklarına hoşgörü mesajını vermeye hazırlanıyor.

Bugün Avrupa'da, önümüzdeki asrın siyasi temellerini oluşturan gelişmeler içindeyiz. Çocuklarımız, torunlarımıza daha güvenli, daha demokratik, daha hoşgörlü, daha mutlu bir Avrupa vermek istiyoruz. Yakın tarihimizin acılarını genç kuşakların yaşamasını istemiyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Değerli Misafirler,

Beş asırlık geçmişinde ayakta kalmayı ve hafızalardaki yerini muhafaza etmeyi bilmiş olan Gül Baba, değişik kültürlerin oluşturduğu bir mozaik görünümünde olan Avrupa'nın orta yerindeki bu sessiz ve huzurlu mekanından, bir hoşgörü ve barış simgesi olarak, daha nice nesillere kutsal mesajını vermeyi sürdürecektir.

Süleyman Demirel beszédének magyar nyelvű fordítása:

„Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

Kedves Vendégek!

Ama szándék, hogy együtt megélt történelmünk emlékeit megőrizzük, ismét összehozott bennünket. Két éve Szigetváron a Nagy Szulejmán síremlék avatásakor voltunk együtt, emlékezve történelmünkre és táplálva baráti érzéseket. Eltökeltségünk közös múltunk örökségének megőrzésére olyan nemes viselkedés, amely népeink toleráns hagyományaiból fakad.

Gül Baba ötszáz év óta sem szűnik meg létezni, gondolatával egyetemben. A mai világban annyira hiányolt szeretet, barátság s a „ha megdobnak kővel, dobd vissza kenyérrel” hozzáállás és politika követője ő. Ekként a türbe, melynek renoválása befejeződött, nem csupán a történelmet jeleníti itt meg, de az emberiség testvériségét s béke utáni vágyát is képviseli. Valójában Gül Baba ötszáz év óta ezt az üzenetet kiáltja a világnak.

Gül Baba Ahmet Jeszevinek, Mevlána Dzseldeddin Rúminak, Junusz Emrének és Hadzsi Bektas Velinek európai meghosszabbítása. Az, hogy Gül Baba ötszáz év óta él az emlékezetben, annak köszönhető, hogy a fény, amelyet ő hozott a világba erős, csakúgy, mint a barátság, szeretet és tolerancia, amit az embereknek közvetített.

Gül Baba azt a vonalat képviselte, amely az altruizmust tanítja meg számunkra. Másképpen kifejezve, azt tanácsolja, hogy tudjuk annak a szemével is nézni a világ dolgait, aki különbözik tőlünk. Ha megtanuljuk, hogy a világot a másik ember tőlünk eltérő szemüvegén át nézzük, akkor a „mi és ők” mondanban rejő elválasztó falakat is lebonthatjuk. Csak így tudjuk

egymást tisztelni, s csak ezen a talajon hozható létre tartós béke a világban. Gül Baba egyike azoknak a bölcseknek, akik ennek a toleranciára való felhívásnak hangot adtak.

Buda ostroma idején halt meg, 1541-ben. A hagyomány szerint temetési szertartásán maga Szulejmán szultán is részt vett. Ma a magyar-török barátság egyik fontos láncszeme ő.

Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

Kedves Vendégek!

Ma itt a Duna közelében e kellemes lankákon összegyűlünk, hogy felavassuk a renovált Gül Baba türbét. Kötelességemnek tartom, hogy a munkálatok során tanúsított együttműködésért és barátságért köszönetemet fejezzem ki a magyar kormányának, a kulturális minisztériumnak, Budapest főváros főpolgármesterének, aki nem szűnt meg támogatni minket, illetve személyén keresztül valamennyi budapesti lakosnak.

Gül Baba mind a magyar, mind a török nép számára legendás személlyé vált, aki a szívekben él. Ötszáz évvel ezelőtt Budán élt, nagytudású és szentéletű emberként, aki többeket megihletett, s akiről Pecsevi és Evlija Cselebi munkájából tudunk meg részleteket; így azt, hogy maga Szulejmán szultán is tisztelte őt.

Ma nem ezek az ötszáz év előtti legendák foglalkoztatnak minket. Am az országok közti kapcsolatok alkalmanként bizonyos emlékekben jelképpé válnak. Amellett, hogy Gül Baba türbéje a barátság jelképe törökök és magyarok között, ugyanakkor a toleranciának is szimbóluma. Nincs kétségem afelől, hogy Gül Baba a jövőben is minden budainak, magyarnak és töröknek, muzulmánnak és kereszténynek, más népeknek és vallásoknak továbbra is a szívében fog élni, olyan történelmi személyként, akit tisztelnek és szeretnek.

Most — rózsákkal díszített új környezetében — Gül Baba új életre kel. Öreg földrészünket bár sok fegyveres harc érte, a türbe nemigen károsodott, két világháború után is stabilan áll, s továbbra is közvetíteni készül a 2000 utáni nemzedéknek a tolerancia üzenetét.

Ma olyan fejlemények zajlanak Európában, amelyek a jövő évszázad alapjait vetik meg. Gyermekeinkre és unokáinkra biztonságosabb, demokratikusabb, toleránsabb és boldogabb Európát akarunk hagyni. Nem szeretnénk, hogy a közelmúlt fájdalmait a fiatalabb nemzedékek is megtapasztalják.

Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

Kedves Vendégek!

Gül Baba, aki tudta, miként maradjon meg ötszáz éven át, s hogy miként őrizze meg helyét az emberek emlékezetében, itt a különböző kultúrák mozaikjaként is jellemezhető Európa közepén, e csendes és nyugodt helyről még számos nemzedék számára fogja közvetíteni üzenetét a tolerancia és a béke jelképeként.

Göncz Árpád köztársasági elnök fogadása

Este Göncz Árpád és felesége a Parlament Vadász-termében díszvacsorát adott Süleyman Demirel és felesége tiszteletére. Göncz Árpád köztársasági elnök a következő pohárköszöntőt mondta:

„Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelt Demirel Asszony!

Kedves Török Barátaink!

Hölgyeim és Uraim!

Nagy örömmre szolgál, hogy emlékezetes tavalyi látogatásomat követően ismét találkozhatunk és immár másodszor üdvözölhetem Önt és kedves feleségét hazánkban. Meggyőződésem, hogy mai tárgyalásaink és az Önök magyarországi programja újabb készítményt adnak kapcsolataink fejlesztésének. Hagyományosan jó kulturális kapcsolataink

ismét gazdagodtak, közös múltunk egy darabja kelt életre, áthatolva kultúrák, vallások határain. Gül Baba alig egy órája avatott türbéjével méltó emléket állítunk a bektasi rend legendás alakjának, aki a magyar emberek szívében „Rózsák Atyjaként” él.

Meggyőződésem, hogy nemzeti történelmünk nagyjainak Törökországban ápoltt emlékhelyeivel, a II. Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos és Bartók Béla életéhez és munkásságához kapcsolódó emlékekkel és a türbe felavatásával a mai napon példát is mutatunk, hirdetve és alkalmazva a toleranciát, a más-ság elfogadását. Megragadom az alkalmat, Elnök Úr, hogy a magyar emlékhelyek létrehozásáért és ápolásáért őszinte köszönetet mondjak Önnek és Önön keresztül a török népnek.

Elnök Úr!

A történelem viharos évszázadaiban nem mindig álltunk azonos oldalon, jelenkori kapcsolatainkat viszont már a megbékélés, a kölcsönös tisztelet és a megbecsülés, egymás eredményeinek elismerése hatja át.

A második világháborút követő hidegháború — akaratunk ellenére — falat emelt köznénk, ám napjainkban a világ történelmi színpadán zajló gyökeres változások, valamint az országainkban a demokrácia, a modern európai államiság megteremtése érdekében tett önfeláldozó és folyamatos erőfeszítéseink páratlan lehetőséget nyújtanak népeink számára, hogy már a közeli jövőben egyazon szövetséghez tartozhassunk. Szilárd meggyőződésem, hogy a török nép és vezetői támogatni fogják hazámat e régóta táplált vágy elérésében és a transzatlanti integráció közös védelmi ernyője alatt, a bizalom teljes légkörében a népeinket összekötő kétoldali kapcsolatok minden korábbit meghaladó szintre emelkednek. Őszinte örömömre szolgál, hogy török barátaink segítik Magyarországot NATO-csatlakozását, mely politikai és védelmi szervezetnek Törökország évtizedek óta megbecsült tagja. Hazájuk áldozatokkal szerzett látványos eredményeket felmutató tapasztalatainak megismerése, átvétele számunkra rendkívüli értéket, segítséget jelent. Hazánk természetesen abban érdekelt, hogy szomszédaink is mielőbb teljesítsék az európai követelményeket, megteremtve ezzel egész térségünkben a stabilitást, a biztonságot, a kiszámíthatóságot, utat adva az európai értékrend érvényesülésének.

Elnök Úr!

Kedves Török Vendégeink!

Korábbi találkozóink és a mai tárgyalások őszinte légköre újólag megerősítette hitemet, hogy ma nem csupán a lehetőség adott, de a feltételek is minden eddigénél kedvezőbbek, hogy kapcsolatainkban az együttműködés intenzívebb szakaszát kezdjük meg.

Kedves Török Barátaink!

Magyarország fő külpolitikai törekvése, hogy mielőbb csatlakozhasson az európai és transzatlanti intézményekhez. Hazánkban a rendszerváltást követően napról-napra erősödött a parlamenti demokrácia és a piacgazdaság. A gazdaság tulajdoni szerkezete gyökeresen átalakult, az országba áramlott külföldi tőke jelentős. Hazánk egyre növekvő mértékben vesz részt a nemzetközi kereskedelemben. E történelmi jelentőségű változás ugyanakkor természeténél fogva súlyos terheket rótt és ró a magyar lakosságra. Őszinte meggyőződésem, hogy a kölcsönös érdekelttség alapján fejlődő kétoldali kapcsolatok megkönnyítik utunkat. Így, itt és most ezért is tesznek különleges fontosságra szert a kereskedelmi és a gazdasági kapcsolatok. Bízom abban, hogy a két ország közötti szabadkereskedelmi megállapodás hamarosan életbe léphet, felszabadítva az eddig kiaknázatlan lehetőségeinket. Bizakodásomat erősíti, hogy az elnök urat magyarországi látogatására ezúttal is nagy számban kísérték el a török üzleti élet reprezentánsai. Azt hiszem, ezzel is kifejezésre jut a kölcsönös

igény a valós, az érdekeltségen alapuló, s távlataiban mindkét ország számára előnyös együttműködésre. A kitűzött úton csakis a versengést elkerülve, és partnerekként együttműködve tudunk sikereket felmutatni.

Elnök Úr!

Hölgyeim és Uraim!

Biztos vagyok abban, hogy rendkívül tartalmas és baráti légkörű megbeszéléseink ösztönzést nyújtanak kapcsolataink fejlesztéséhez, népeink barátságának elmélyítéséhez. Lendületet nyernek politikai, gazdasági, kulturális és idegenforgalmi kapcsolataink, sőt megyeink, városaink és falvaink „testvérvárosi” kapcsolatai is szorosabbakká válnak. Felfogásunk szerint minden egyes új kapcsolat Törökország és Magyarország között egyre újabb szerény, de távlataiban összegződő hozzájárulás az európai teljes integráció mielőbbi megvalósulásához.

Mindezek eléréséhez kívánok Önöknek és magunknak sok sikert, és emelem poharamat a török nép és a Török Köztársaság felvirágzására, a magyar és a török nép barátságára, Elnök Úr és kedves felesége boldogságára, valamennyi magyar és török barátunk egészségre.”

Göncz Árpád köztársasági elnök pohárköszöntőjének török nyelvű fordítása:

Macaristan cumhurbaşkanı sayın Árpád Göncz'ün, Türkiye cumhurbaşkanı sayın Süleyman Demirel onuruna vereceği akşam yemeğinde yaptığı konuşma:

Sayın Cumhurbaşkanı,
Muhterem Bayan Demirel,
Sevgili Türk Dostlarımız,
Bayanlar ve Baylar,

Geçen sene yaptığım unutulmaz Türkiye ziyaretimden sonra sizinle tekrar görüşebilmekten Zat-ı Âlinizi ve Muhterem Refikalarını yurdumuzda ikinci kez selamlayabilmekten büyük kıvanç duyuyorum. Bugünkü görüşmelerimiz ve Macaristan'da gerçekleştireceğiniz bu ziyaretin, ilişkilerimizin gelişmesine yeni bir hız kazandıracağı kanısındayım. Geleneksel iyi kültürel ilişkilerimiz bu akşam, alacakaranlıkta yeniden özel bir olayla zenginleştirildi. Bir saat bile yok ki, açtığımız anıtle, Macar insanlarının kalbinde "Güllerin Atası" olarak yaşayan Bektaşî tarikatına mensup efsanevi Gül Baba'ya layık bir yadigarı yaşattım.

Eminim ki Macar millî tarihinin büyükleri sayılan kişilerin Türkiye'de titizlikle korunan yadigarlarıyla, II. Ferenc Rákóczi, Lajos Kossuth ve Béla Bartók'un hayat ve faaliyetlerine ait anılarla, ayrıca bugün türbenin açılmasıyla hoşgörülü olduğumuzun örneklerini sergiliyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı, bu vesile ile Macar yadigarların yaşatılıp korunduğu için Size ve Zat-ı Âlinizin aracılığıyla Türk halkına içten teşekkürlerimi sunarım.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Tarihîn fırtınalı asırlarında her zaman aynı tarafta bulunamadık. Ancak çağdaş ilişkilerimiz barış, karşılıklı saygı ve takdîr, neticelerimize karşı değer vermekte doludur.

İkinci dünya savaşını izleyen soğuk savaş dönemi - arzularımızın aksine - aramızda bir duvar yarattı. Ancak bugün dünyanın tarih sahnesinde cereyan eden köklü değişimler, aynı zamanda ülkelerimizde demokrasiyi, çağdaş bir Avrupa devletini kurma doğrultusunda gösterdiğimiz özveri ve devamlı çabalar, yakın gelecekte aynı teşkilata bağlı olabilmemiz için halklarımıza eşsiz bir imkân sağlıyor. Hiç kuşku yoktur ki, Türk halkı ve yöneticileri vatanımı, bu eskiden berî beslediği arzusuna erişmesinde destekleyecekler; Transatlantik entegrasyon ortak koruyucu şemsiyesi altında, tam güven havası içinde halklarımızı birbirine bağlayan ikili ilişkilerimiz, en üst seviyeye çıkacaktır. Türkiye'nin uzun yıllardan beri takdîr edilen üyesi olduğu siyasi ve savunma örgütü NATO'ya Macaristan'ın da katılmasında, Türk dostlarımızın bize yardım etmeleri, benim için özel bir sevinç kaynağıdır. Yurdunuzun özveri ile elde ettiği, parlak neticeler veren deneyimlerini tanıyabilmek,

onları uyarlamak bizim için olağanüstü bir değer taşımakta ve büyük bir yardım anlamına gelmektedir. Komşularımızın da bir an önce Avrupa kriterlerine uygunluğu sağlamaları ve bununla bütün bölgemizde istikrar, güvenlik ve itimat duygusu yaratarak, Avrupa değerler düzeninin hüküm sürmesine imkân vermeleri, doğal olarak vatanımızın menfaatinedir.

Sayın Cumhurbaşkanı,
Sevgili Türk Misafirlerimiz,
Önceki karşılaşmalarımız ve bugünkü görüşmelerimizin samimi havası şu inancımı yeniden pekiştirdi: ilişkilerimizde, işbirliğinin daha yoğun safhasına girebilmek için şu an sadece imkânlar mevcut değil, şartlar da her zamankinden daha müspettir.

Sevgili Türk Dostlarımız,
Macaristan'ın dış politika alanında başta gelen hedefi, bir an önce Avrupa-Transatlantik kurumlarıyla bütünleşmektir. Rejim değişikliğini takiben vatanımızda, çoğulcu demokrasi ve serbest pazar ekonomisi günden güne daha da güçlü hale geldi. Ekonominin yapısındaki özel sektörün payı köklü bir değişim göstermekte, ülkeye önemli miktarda yabancı sermaye girmektedir. Uluslararası ticarette yurdumuz hep artan oranda rol oynamaktadır. Bu tarihi önem taşıyan değişim, aynı zamanda ve tabii olarak Macar nüfusuna ciddi yükler yüklemiş ve yüklemektedir. Ancak karşılıklı menfaatler gözetilerek gelişen ikili ilişkilerin, yolumuzu kolaylaştıracağına samimiyetle inanıyorum. Böylelikle, şimdi ve burada, tam bu yüzden de ticarî ve ekonomik ilişkilerin özel önemi bulunmaktadır. İki ülke arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasının yakın gelecekte yürürlüğe girebileceğine ve bunun, şimdiye kadar istifade edilemeyen imkânları sağlayacağına inanıyorum. Bu inancımı, Sayın Cumhurbaşkanının bu Macaristan ziyaretine de büyük sayıda Türk iş dünyasının seçkin temsilcilerinin katılması da pekiştiriyor. Zannedersem bu katılım da hakikî, çıkarlara dayalı, ve uzun vadede her iki ülke için yararlı işbirliğine yönelik ortak isteği yansıtır. Septadığımız yolda, birbirine rakip olarak değil, ortak olarak işbirliği halinde başarılı olabiliriz.

Sayın Cumhurbaşkanı,
Bayanlar ve Baylar,
Son derece yoğun ve dostane havada geçen görüşmelerimizin ilişkilerimizin geliştirilmesi, halklarımız arasındaki dostluğun derinleştirilmesi yönünde bir teşvik unsuru olacağından eminim. Siyasî, iktisadî, kültürel ve turistik ilişkilerimiz canlanacak, hatta il, şehir ve köylerimiz arasındaki "kardeş şehir" ilişkileri de daha yoğunlaşacaktır. Türkiye ile Macaristan arasında kurulan her yeni ilişkinin, aynı zamanda Avrupa'daki tam entegrasyonun bir an önce gerçekleşmesi bakımından mütevazî, fakat uzun vadede birleştirici yönde yeni bir katkı olduğunu düşünüyoruz. Bütün bunlara ulaşabilmek için size ve kendimize pek çok başarılar dilerim. Kadehimi Türk halkının ve Türkiye Cumhuriyeti'nin refahı, Macar ve Türk halklarının dostluğu, Zat-ı Âlînin ve Muhterem Refikalarının mutluluğu, her Macar ve Türk dostumuzun sağlığı için kaldırıyorum.

Süleyman Demirel válasz pohárköszöntője:

Türkiye Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in Macaristan Cumhurbaşkanı Árpád Göncz tarafından onuruna verilen akşam yemeğinde yaptığı konuşma

Sayın Cumhurbaşkanı,
Muhterem Bayan Göncz,
Değerli Konuklar
Öncelikle ekselensların nazik ve içten ifadelerine teşekkür etmek isterim. Macaristan'ı ikinci defa ziyaret

etmekten büyük bir memnuniyet duymaktayım. Şahsıma, eşime ve beraberimdeki heyet üyelerine gösterdiğiniz geleneksel misafirperverliğe teşekkür ederim.

Türk halkı, Macaristan halkına karşı yüzyıllara dayanan ortak tarih ve kültürel bağlardan kaynaklanan yakın ve sıcak dostluk ve takdir duyguları beslemektedir. Münasebetlerimizin ve dostluğumuzun 600 yılı aşan tarihi geçmişi bazı kıtaların keşfinden de önceye dayanır. İlişkilerimizin temelini karşılıklı anlayış, dostluk ve barış oluşturmaktadır. Biz ilişkilerimizin, geleceğine bu zaviyeden bakıyor ve geçmişte tarih kitaplarında yer alan olayların günümüzde inşa ettiğimiz gerçek dostluğumuza renk kattığına inanıyoruz. Türk-macar ilişkilerinin tarihi boyutuna uygun şekilde gelecek nesillere aktarılmasını bizim için önemli bir görev olarak kabul ediyoruz.

Macaristan'ın bağımsızlık ve onur mücadelesinin bayraktarlarından Rákóczi Ferenc ve Kossuth Lajos sizin olduğu kadan bizim kahramanlarımız sayılmaktadır. Nitekim bunun anısına Tekirdağ'daki Rákóczi Ferenc anıtından sonra, kısa bir süre önce Kütahya'da Kossuth Lajos heykelinin açılışı yapılmıştır. Öte yandan ülkemizin kalkınması yolunda bilim ve teknoloji alanlarında önemli katkılarda bulunan Macar asıllı mühendis ve bilim adamlarını şükranla yadediyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı, Değerli Konuklar

Bugün yaptığımız görüşmelerin diğerlerinden bir farkı vardı Macaristan'ın artık NATO camiasının önemli bir mensubu olması, görüşmelerimize ayrı bir anlam katmıştır. Bundan böyle çatısı altında birlikte daha yakından çalışma imkanı bulacağımız bu camianın dayandığı temel ilkeler ve değerler çerçevesinde, esasen mevcut olan verimli işbirliğimizi daha da güçlü bir şekilde sürdürmeye ve çeşitlendirmeye kararlıyız. 20'nci yüzyılın kapanmakta olduğu ve yeni bir dönemin inşası içinde bulunduğumuz bir devirde, Türkiye ile Macaristan arasındaki ilişkiler daha da önem kazanmıştır.

Macaristan'ın NATO'ya katılması Türkiye'yi ziyadesiyle memnun etmiştir. Türkiye, Macaristan'ı Avrupa'nın bir istikrar ve barış unsuru olarak telakki etmektedir. Ancak, Türkiye'nin Macaristan'a verdiği destek sadece bu mülâhazalara dayanmamaktadır. Türkiye her şeyden önce, Macaristan'ın Atlantik yapılanması içinde eşit ve tam üye olarak yer almasını tarihi dostluğumuzun bir gereği olarak, kuvvetle desteklemiştir.

Aslında NATO'nun genişleme süreci henüz tamamlanmış değildir. Önümüzdeki yıllarda, yakın ilişkiler sürdürdüğümüz ve ortak değerleri paylaştığımız diğer Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinin de aynı çatı altında yerlerini almalarından büyük memnuniyet duyacağız. Aynı ittifak içinde bulunan ülkeler, aslında bir ailenin fertleri gibidirler. Birinin mutluluğu, diğerlerini de mutlu eder.

Bu vesile ile, Avrupa'nın yeni mimarisinde siyasî, ekonomik ve güvenlik boyutlarının bir bütün olduğuna inandığımızı ve NATO ve Avrupa birliğinin genişlemelerini birbiriyle bağlantılı süreçler olarak değerlendirdiğimizi belirtmek isterim. Avrupa, önündeki tarihi fırsatı iyi değerlendirmeli, bütünleşme sürecinde yeni bölünmelere kesinlikle meydan verilmemelidir.

Ekselanslari,

Macaristan'ın takdire şayan en önemli başarısı demokrási, insan haklari ve serbest pazar ekonomisíne dayanan bir dűzen kurma ve komşularıyla karřılıklı gűven, diyalog ve iřbirlięi tesis etmede gűsterdięi kararlılıktır. Biz bunu Tűrkiye'de takdirle izliyoruz. 1994'de űlkenize yaptığım resmi ziyaretten bu yana Macaristan'ın birbiri ardına geręekleřtirdięi bűyűk hamleler ve yaptığđ geręekçi reformlar neticesinde bugűn ulařılan parlak sonucu gűrmekten mutluluk duyuyorum.

űlkelerimizin içinde yer aldıęđ bűlgelerin barıř, refah ve istikrarın sűrdűrűlebilir bir mahiyet kazanması için, ortak deęer ve amaçlara sahip olduęumuz dięer dost űlkelerle birlikte gayretlerimizi arttırmamız gerektięine inanıyorum. Son yıllarda dűnyada ve yakın çevremizde řahit olduęumuz terörizm, uyuřturucu kaçakçılıęđ, ırkçılık, kűktendincilik ve organize suçlar gibi sınırařan sorunlar ciddi bir tehdit olmaya devam etmektedir. Tűrkiye ve Macaristan, insanlıęa karřı bűyűk bir tehdit haline gelen bu sorunlarla műcadelede evvelce olduęu gibi, bundan sonra da iřbirlięine devam etmek zorundadıř.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Deęerli Konuklar,

Macaristan'a yaptığım bu ziyaretin, insanların bireysel mutluluęu ve halkların birbirleri ile dostluęunu űnde tutan bir dűnya gűrűřűne sahip olan bilge kiři Gűl Baba'nın tűrbesinin aılıřına rastlaması, Tűrk milleti için űzel bir anlam tařımaktadır. Macaristan'da bu çerçevede geręekleřtirilecek kűltűrel etkinlikler, iki űlke dostluęunu ve kűltűrel yakınlıęını sonsuzluęa tařıyacak anlamlı simgeler olacaktır.

Biraz űnce aılıřında bulunduęumuz Gűl Baba tűrbesi, Tűrkiye ile Macaristan'ın, birbirlerinin tarihlerinde ne denli űnem tařıdıęını gűsteren bir kanıttır. Gűl Baba, Avrupa'nın merkezinde, mavi Tuna'ya bakan Buda tepelerinden űrnek bir hořęűrű simgesi olarak, yeni nesillere dostluk mesajını vermeye devam edecektir.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Yıllar űnce demokrási ve baęımsızlık műcadelesi yapmıř olan, űlkemizde de bir sűre misafir ettiğimiz Lajos Kossuth'un hedefi ve rűyasına ulařılması yolunda katedilen mesafeyi ve bařarıları izlemek bizi mutlu etmektedir. Derin kűkleri olan ortak geęmiřimiz Tűrk ve Macar milletlerinin parlak geleceęini de műjdelemektedir.

Sűzlerime son verirken, halklarımız arasındaki dostluk, iyiniyet ve hořęűrűnűn bűtűn dűnyaya űrnek teřkil etmesini diliyor, kadehimi, Ekselanslari ve Muhterem Eřlerinin saęlıęđ ve mutluluęu ile Macar milletinin demokratik bařarıları ve refahđ için kaldırıyorum.

Sűleyman Demirel kűztársasági elnűk pohárkűszűntűjű-nek magyar nyelvű fordítása:

Tisztelt Kűztársasági Elnűk űr! Tisztelt Gűncznű Asszony! Kedves Vendűgek!

Mindenekelűtt szeretnűm megkűszűnni Excellenciának kedves űs űszinte szavait. Nagyon űrűlűk annak, hogy másodszor látogathattam Magyarországra. Kűszűnűm a szemű-

lyem, felesűgem űs a velem utazó kűldűttűség iránt mutatott hagyományos vendűgszeretetűket.

A tűrűk nép kűzeli űs meleg barátđ űrzűseket űs megbecsűlűst táplál Magyarország népe iránt, ami űvszázados kűzűs tűrtűnelmi űs kulturális kapcsolatainkbűl fakad. Kapcsolatainknak űs barátságunknak tűbb mint 600 űves műltja némelyik viláęrűsz felfedezűsénűl is korábbi idűkre nyűlık vissza. Kapcsolataink alapját a kűlcsűnűs megűrtűs, a barátság űs a bűke alkotja. Mi ebbűl a szemszűgbűl tekintűnk kapcsolataink jűvűjűre, s azt valljuk, hogy a tűrtűnelemkűnyvekben korábban szereplű események csak szűnezik a napjainkben kiűpűtűt igaz barátságunkat. Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a tűrűk-magyar kapcsolatokat tűrtűnelmi jelentűsűgűknek megfellelűen adjuk továbba a jűvendű nemzedűeknek.

A magyar fűggetlensűgi harc zászlűvivűi kűzűl II. Rákűczi Ferencet űs Kossuth Lajost űnűkhűz hasonlűan mi is hűsűnknek tekintűjuk. Valójában ennek emleķűre avattuk fel a rodostűi Rákűczi emleķművet kűvetűen nem sokkal ezelűtt a kűtahyai Kossuth szobrot. Másfelűl hálával emleķezűnk azokra a magyar származásű műrnűkűkűre űs tudűsokra, akik a tudomány űs a technolűgia terűn jűtszottak fontos szerepet országunk fejlűdűsűben.

Tisztelt Kűztársasági Elnűk űr!

Kedves Vendűgek!

Mai megbeszűléseink a korábbiaktűl egyben tértek el. Kűlűn űrtelmet adott megbeszűléseinknek, hogy Magyarország mára a NATO kűzűssűgebe kerűlt. Azon alapelvek űs űrtűkek keretűben, melyeken ezen kűzűssűg nyugszik, s melynek tetűzete alatt ezentűl szorosabban tudűnk majd egyűtt dolgozni, eltűkűlték vagyunk már most is meęlűvű, gűyműlcsűzű egyűttműkűdűsűnket továbba erűsűteni űs gazdagítani. Most, a 20. század vűgűn, amikor egy űj kor űpűtűsűn fáradozunk, továbba nűtt a Tűrűkország űs Magyarország kűzűtti kapcsolatok jelentűsűge.

Tűrűkországot fűlűttűbb elűgedettű tette, hogy Magyarország csatlakozott a NATO-hoz. Tűrűkország űgy tekint Magyarországra mint az eurűpai stabilitás űs bűke tényezűjűre. De az a tűmogatás, amelyet Tűrűkország Magyarországnak adott, nem csűpűn ezen a megfontolűson alapűlt. Tűrűkország mindenekelűtt tűrtűneti barátságunk okán tűmogattá határozottan, hogy Magyarország az atlanti szervezűdűsben egyenrangű űs teljes tagkűnt foglaljon helyet.

Valójában a NATO kiszűlesűtűsűnek folyamata meę nem fejezűdűtt be. Nagy meęelűgedűsűnkűre szolgál majd, ha a kűvetkező űvekben azon kelet- űs kűzűp-eurűpai orszáęok is, amelyekkel kűzeli kapcsolatot tartűnk fenn s azonos űrtűkeket valűnk, egyazon fedűl alatt foglalnak helyet. Az egyazon szűvetsűgi rendszerben lűvű orszáęok lűnyegűben olyanok, mint a családtagok. Az egyik űrűme a másikat is űrűmmel tűlti el.

Egyűttal szeretnűm kijelentenű, hogy hitűnk szerint az űj eurűpai házban a politikai, gazdasági űs biztonsági dimenziűk egysűget kűpeznek, s hogy a NATO űs az Eurűpai Unű ki-szűlesűtűsűt egymással űsszefűgűgű folyamatokkűnt űrtűkelűjuk. Eurűpának jűl kell űlnie az elűtte állű tűrtűnelmi lehetűsűgűgel. Az egysűgesűlűs folyamatában semmikűppen sem szabad űj meęosztűdásoknak lűtrejűnnie.

Excellenciás Uram!

Magyarország figyeleműre műltű sikereinek legfontosabbika, hogy a demokráciára, az emberi jogok tisztűletben tartására űs a piaccgazdaságra tűmaszkűdű rendszert alakított ki, s hogy eltűkűlt a szomszűdaival való kűlcsűnűs bizalomra, a dialűgusra űs az egyűttműkűdűs lűtrehozására. Mi ezt nagyra becsűljűk Tűrűkországban. űrűlűk annak, hogy az orszáęukban tett 1994-es hivatalos látogatásom űta Magyarországon egymás után meęvalűsított komoly akciűk s tűnyleges reformok kűvetkezműnyekűnt láthatom a mára elűrt fűnyes eredműnyt.

Meggyőződésem, hogy azon régiókban, amelyekben országaink vannak, a béke, a jólét és a stabilitás akkor nyerhet folyamatos jelleget, ha a velünk azonos értékeket és célokat valló baráti országokkal közösen fokozzuk törekvéseinket. Az elmúlt években szerte a világban és szűkebb környezetünkben továbbra is komoly fenyegetést jelentenek az olyan határokat átlépő problémák mint a terrorizmus, a kábítószer-csempészet, a nacionalizmus, a vallási fundamentalizmus és a szervezett bűnözés. Törökország és Magyarország a korábbiakhoz hasonlóan továbbra is együtt kell működjék az ezen problémákkal való küzdelemben, amik az egész emberiséget egyre inkább veszélyeztetik.

Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

Kedves Vendégek!

Külön jelentőséggel bír a török nemzet számára az a tény, hogy mostani magyarországi látogatásom egybeesik annak a Gül Babának a türbéjének a felavatásával, aki az emberek egyéni boldogulását s a népek egymás iránti barátságát fontosnak tartó világlátással bír, érett személyiség volt. Az ennek keretében Magyarországon rendezett kulturális programok olyan mély értelmű jelképek, melyek a két ország barátságát s kulturális közelségét örökké éltetik.

A Gül Baba türbe, melyet az imént avattunk fel, bizonyíték arra, hogy Törökország és Magyarország milyen fontossággal bír egymás történelmében. Európa közepén, a kék Dunára néző budai dombokról Gül Baba — a példás tolerancia jelképeként — továbbra is hirdetni fogja az újabb nemzedékek számára a barátság üzenetét.

Tisztelt Elnök Úr!

Örömmel tölt el minket, hogy nyomon követhetjük azokat a sikereket, amelyeket az egykor a demokráciáért és a függetlenségért harcoló s egy ideig országunkban is vendégeskedő Kossuth Lajos céljai és álmai megvalósításában elértek. Mély gyökerekből táplálkozó közös múltunk a török és a magyar nemzet fényes jövőjét is hirdeti.

Szavaim végén kívánom, hogy a népeink közötti barátság, jószándék és tolerancia az egész világ számára példaértékű legyen. Emelem poharam Excellenciád s kedves felesége egészségére és boldogságára, valamint a magyar nemzet demokratikus sikereire és felvirágzására.

Süleyman Demirel beszéde a Parlament Kongresszusi termében

A Kongresszusi teremben jelen volt Göncz Árpád köztársasági elnök és Eörsi Mátyás külügyi politikai államtitkár, a hallgatóság soraiban többek között Budapesten dolgozó diplomaták és parlamenti képviselők foglaltak helyet. Továbbá az elnök népes kulturális kíséretéből olyan ismert személyek, mint Rifat Serdaroğlu, a külföldön élő török állampolgárok ügyét felügyelő miniszter, Ahat Andıcan, a parlamenti ügyek államminisztere, İsmail Çelebi gazdasági államminiszter, M. İsmihan Talay kulturális miniszter, Fikri Sağlar parlamenti képviselő, egykori kulturális miniszter, Kemal Gürüz, a felsőoktatási tanács elnöke, Yusuf Halaçoğlu, a Török Történelmi Társaság elnöke, Emre Kongar professzor, Tuğrul Erkin, a Török—Magyar Üzleti Tanács társelnöke, Cüneyt Gökçer színész, állami művész. Jelen volt İsmet Bırsel budapesti és Kéry György ankarai rendkívüli és meghatalmazott nagykövet is, továbbá a Magyar-Török Baráti Társaság meghívott tagjai.

A Parlament Kongresszusi termében a megjelenteket elsőként Eörsi Mátyás külügyi politikai államtitkár üdvözölte:

„Excellenciás Uraim és Hölgyeim!

Demirel Elnök Úr!

Göncz Árpád Köztársasági Elnök Úr!

Nagykövet Urak, Hölgyek!

Parlamenti Képviselők!

Hölgyeim és Uraim!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy köszönhetem Demirel elnököt a magyar Parlamentben. Úgy hiszem nincs szükség részletes bemutatásra, miután mindannyian sokat tudunk róla, minthogy nagyrabecsült tagja a török politikai életnek. Többször volt miniszterelnök és 1993-ban a Török Köztársaság elnöke lett. Államférfi, kiváló államférfi az országában, köszöntjük őt nemcsak mint államférfit, hanem mint egy igazi barátját Magyarországnak. Elnök úr: izgatottan várjuk, hogy hallhassuk szavait és szeretném megkérni, hogy tisztelje meg a magyar Parlamentet beszédével. Köszönjük szépen, hogy eljött hozzánk.”

A török köztársasági elnök angolul elmondott beszédének magyar nyelvű fordítása:

„Elnök Úr!

Excellenciás Hölgyeim és Uraim!

Tisztelt Országgyűlési Képviselők!

Hölgyeim és Uraim!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy beszélhetek Önök előtt annak ellenére, hogy még nyári szünetét tölti a Parlament. Mindig nagy öröm számomra, ha a nép képviselőihez szólhatok, de az különleges megtiszteltetés számomra, hogy Budapesznek ezen szent falai közt mondhatom el beszédemet, ezen a helyen, mely egy büszke nemzet demokratikus intézményeinek legfontosabbika. Én magam is majdnem harminc esztendeig parlamenti képviselő voltam, s ezért rendkívül boldog vagyok, hogy korábbi kollegáim között lehetek.

Elsődleges célom pályám során mindig is az volt, hogy védelmezzem a demokratikus értékeket és ideálokat. Ezért az ügyért mindig azzal a hittel küzdöttem, hogy a demokrácia, a béke és a folyamatosan fenntartható fejlődés egymástól elválaszthatatlanok és hogy az emberek alapvető állampolgári és szabadságjogai csak a demokrácián keresztül biztosíthatók.

Ebben a meggyőződésben követtem csodálattal a magyar nép hősie küzdelmét 1956-ban, majd pedig az azt követő években a rákényszerített elnyomó ideológia elleni harcát. A magyar nép szabadság iránti odaadása legendás. Mindig is különlegesen közel éreztük magunkhoz a magyar népet, nemcsak történelmi okok miatt, de saját szent szabadságszeretetünk okán is. Mert bár más körülmények között, de nekünk is meg kellett vívnunk a magunk szabadságharcát. Ez az oka annak, hogy olyan magyar szabadságharcosokat, mint Rákóczi és Kossuth, szívesen láttuk földünkön. Mindmáig sokan vannak, akik az 1956-os felkeléskor menekülteként érkeztek hozzánk. Többek között ez is magyarázza, hogy meleg barátságunk nem tört meg a hidegháború idején sem. És tényleg, kapcsolataink kiállták az idő próbáját és példaértékűek. A történelemben sokszor az egyik ország hőse egy másik ország ellensége lehetett. Ma azonban a megértés magvai népeink között virágba borultak és gyümölcsöt hoztak, a tolerancia és a kölcsönös tisztelet gyümölcseit. Törökország népe hálás a magyaroknak, hogy Nagy Szulejmán síremléke felállításra kerülhetett Szigetváron, 1994-ben, és azért is, hogy restaurálták Gül Baba türbéjét. Törökország népe Rákóczit és Kossuthot saját hőseként is tiszteli. Mi is emlékművet állítottunk nekik Törökországban. Itt szeretném megragadni az alkalmat, hogy hálámat fejezzem ki azoknak a vezetőknek, tudósoknak és a két ország közembereinek, akik tovább adták közös tradícióikat, közös kultúránkat a fiatalabb generációknak, és életben tartották barátságunkat.

Mostani magyarországi látogatásom nemcsak egy olyan alkalom, amikor tökéletes és tartós barátságunkat megújíthatjuk, de alkalom arra is, hogy elveszük magvait egy olyan stratégiai partnerségnek, amely méltó nagyszerű történelmi hátterünkhöz és ígéretes jövőnkhez. Nagyon örülök, hogy azt tapasztalhatom, hogy készen állunk egy új kihívást jelentő vállalkozásra, amely még közelebb hozza népeinket egymáshoz.

Elnök Úr!

Excellenciás Uraim és Hölgyeim!

Parlamenti Képviselők!

Egy új évszázad kezd itt kibontakozni, új, dinamikus fejleményekkel. A demokráciák földrajzi dimenziói kitágultak, félretéve a szemben álló ideológiákat és helyüket közös értékek és érdekek váltották fel, sőt közös álmok. Egymás békéje és virágzása mindannyiunk békéje és virágzása is. Ahogy a tömegpusztítás kockázata napról-napra csökken, egy ígéretes jövő képe válik egyre láthatóbbá. De nem lehetünk elégedettek, mert új kockázatok és fenyegetettség jelentenek kihívást a demokratikus társadalmak és intézmények számára. Ezek között van a terrorizmus, az idegengyűlölet, az etnikai nacionalizmus, majd a szervezett bűnözés, a fegyver-, és kábítószer-kereskedelem, a környezet pusztulása. Az teszi ezeket még veszélyesebbé, hogy egyetlen ország sem immunis velük szemben, s hogy messze ható, országhatárokat nem ismerő kihívásaik vannak. Egyetlen gyógyír ezekre a nemzetek feletti problémákra csak a hatékony nemzetközi összefogás lehet. Ezekben az új időkben, amikor mi mindnyájan azt tanuljuk, hogyan osszuk meg gondjainkat, ez az egyetlen értelmes módja annak, hogy jobb világot teremtsünk.

Sajnálatos, hogy az instabilitás és a bizonytalanság még mindig uralkodik a világ sok részén és még jobban a Törökországot körülvevő térségben. Nem engedhető meg, hogy a szörnyűséges boszniai és hercegovinai események megismétlődjenek. Bizonytalan a helyzet a Kaukázusban, a nemzetközi jogszerűséget és törvényességet még helyre kell állítani ebben a térségben. Örmény erők tartják megszállva Azerbajdzsánt és lakosságának tömegei menekülteként élnek saját földjükön. Meg kell őrizni Grúzia területi integritását, a Kaukázus pedig váljon a béke és az együttműködés régiójává.

Aggódalomra ad okot a közel-keleti helyzet is, félünk, hogy a végső megbékélés iránti reményeink veszélybe kerülnek a helyzet súlyosbodása miatt. Az érintett feleknek együtt kell dolgozniuk, hogy a közel-keleti béke fényes lehetőségéből realitás legyen. Másrészt az iraki helyzetet, különösen az észak-iraki még normalizálni kell. Iraknak teljesíteni kell vállalásait és ez fogja lehetővé tenni számára, hogy visszatérjen a nemzetközi közösségbe.

Ami Ciprust illeti, mi igazságos rendezést akarunk, de erről a sziget két közösségének kell megállapodnia, és a feltételeknek kölcsönösen elfogadhatóknak kell lenniük. A sziget realitásait nem lehet félresöpörni.

Közvetlen környezetünk ezen kérdéseinek és vitáinak rendezése módot fog adni számunkra, hogy lendületesebben tudjuk majd a prosperitást és a stabilitást határainkon túl is terjeszteni.

Elnök Úr!

Excellenciás Uraim és Hölgyeim!

Törökország korábbi kulcsszerepe, mint a NATO dél-keleti szárnyának horgonya átalakult, és stratégiai hídszereppé vált Európa és a Közel-Kelet, Oroszország, a Kaukázus és Közép-Ázsia között. Egy erős, demokratikus, szekularizált Törökország a maga hatvanöt millió dinamikus lakosával, akik élvezik a piacgazdaság gyümölcseit, stabilizáló tényező a térségben. Az a sokféle felelősség, ami Törökországra hárul napjainkban, többdimenziós megközelítést igényel. Amellett, hogy

tovább építjük bilaterális kapcsolatainkat minden országgal, aktívan kivesszük részünket a regionális együttműködési erőfeszítésekből. Hisszük, hogy a kölcsönös gazdasági függőség támogatása és a térség országainak erősödő kereskedelmi kapcsolatai ezen országokban nemcsak a demokrácia és a piacgazdaságba való sima átmenetét szolgálja, hanem ahhoz is hozzá fog járulni, hogy megoldódjanak a fennálló problémák.

Új szerepünk részeként mi kezdeményeztük, majd pedig fejlesztettük tovább a fekete-tengeri gazdasági együttműködési elképzelést, absztrakt koncepcióból konkrét realitást teremtetünk. A Fekete-tenger partján lévő államok — többek között Oroszország, Ukrajna, Grúzia, Azerbajdzsán és Örményország — mintegy négyszáz milliós populációt képviselve és óriási természeti kincsekkel rendelkezve, a magán-szektor szintjén most már egy fedél alatt működnek együtt, közös projekteket. A fekete-tengeri gazdasági együttműködési kezdeményezés modellül kezd szolgálni más regionális és nemzetközi együttműködési kezdeményezésekhez. Örülünk, hogy Magyarország megfigyelőként részt vesz ebben a kezdeményezésben.

A fekete-tengeri gazdasági együttműködési kezdeményezés beváltotta a hozzá fűzött reményeket, szerte a világból az üzletemberek százait hozta össze Fekete-tenger melletti partnerekkel, hogy vállalkozási, üzleti lehetőségeket kutassanak fel.

A másik fontos regionális együttműködési struktúra, ahol Törökország vezető szerepet játszik, a Gazdasági Együttműködési Szervezet (ECO). Ettől a szervezettől azt várjuk, hogy hasonló szerepet fog betölteni a közép-ázsiai köztársaságokban, mint a fekete-tengeri gazdasági együttműködés saját régiójában. Azt szeretnénk elérni, hogy ezek az országok, amelyek rendkívül gazdagok természeti kincsekben, tovább erősítsék a demokráciát, a szabadságot saját hazájukban és konszolidálják gazdasági és politikai függetlenségüket.

Tisztelt Vendégek!

A nyugati határain túl Törökország kapcsolatai az Európai Unióval természetes következményei annak a nyugati orientációnak, amelyet az ország a 19. század első fele óta folytat. Eredménye ez annak a hosszú demokratizációs folyamatnak, amelyben Törökország csatlakozott a NATO-hoz, az Európa Tanácshoz, az EBESZ-hez és más szervezetekhez, teljes körűen résztvéve az európai integráció biztonsági és politikai dimenzióiban, valamint vállalva a kötelezettségeiből származó közös felelősség teljesítését, a védelem és a közös értékek terjesztése terén. Hasonlóképpen Törökország nagy érdeklődést mutatott az európai integráció gazdasági aspektusai iránt, és még 1963-ban társulási megállapodást írt alá az Európai Gazdasági Közösséggel. Törökországnak azóta is határozott szándéka, hogy teljes jogú tagjává váljék az Európai Uniónak. A vámunió az Európai Unióval, amit tavaly hoztunk létre, fontos mérföldkő e tekintetben.

Törökország teljes jogú tagsága az Európai Unióban nemcsak gazdasági előnyökkel fog járni mindkét fél számára, de mint szilárd híd egy ingatag régióban, Törökország még hatékonyabban fog tudni hozzájárulni a regionális és a világ-méretű békéhez, biztonsághoz és stabilitáshoz.

Ami az integráció gazdasági előnyeit illeti, Törökország egy kétszáznyolcvanöt milliárd dollár GDP-re becsült vásárlóerő-paritással a térség egyik legnagyobb gazdasága. Az elmúlt két esztendőben az éves átlagos gazdasági növekedés nyolc százalék volt, 1990 óta exportunk hatvanhét százalékkal, importunk hatvan százalékkal, kereskedelmi forgalmunk hatvanhárom százalékkal nőtt. A világgazdasági fórum a huszonkilencedik helyre sorolt bennünket az országok versenyképességi listáján. Az USA Kereskedelmi Minisztériuma Tö-

rökországot a világon a tíz felfelé ívelő nagy piaci egyikének tekintik. Ezek azt hiszem, világosan jelzik, hogy versenyképesek vagyunk az európai piacokon.

Elnök Úr!

Excellenciás Urak és Hölgyek!

A NATO-nak az új szerepe az európai biztonság kimunkálásában azt követően körvonalazódott, hogy történelmi változások mentek végbe: a vasfüggöny leomlása, a szabadság és a demokrácia újrászűletése a közép- és kelet-európai nemzeteknél. Különösen nagy öröm számunkra, hogy üdvözölhetjük Magyarországot a NATO tagországok családjában.

Manapság Európában több biztonságot, nagyobb prosperitást, még nagyobb fokú demokráciát és még nagyobb politikai integrációt akarunk elérni. Ezek mind szoros kapcsolatban állnak egymással, egyiket sem tudjuk leválasztani a többitől. Valójában a biztonsági tényezők és a gazdasági együttműködés az európai politikai integráció két különböző dimenzióját képviselik. Éppen ezért nagyon vigyáznunk kell, nehogy újabb megosztottságot teremtsünk, fehér foltokat vagy befolyásolási övezeteket a szélesen értelmezett európai térségben. Minden európai nemzetnek meg kell ragadnia az alkalmat, hogy békés, demokratikus, megosztás mentes Európát tudjunk megteremteni.

Törökország támogatja a NATO kibővítését. Őszinte és teljes támogatásunkról biztosítottuk Magyarországot, amikor tagság iránt folyamodott. Éppen ezért nagyon örülünk a madridi csúcstalálkozó döntésének, és nagy várakozással tekintünk az Önökkel való még szorosabb együttműködés elé a NATO keretein belül. A NATO kibővítését mi úgy tekintjük, mint az európai és transzatlanti intézmények struktúraváltási folyamatának integrált részét, az egész európai integrációs folyamat egy elemét.

Elnök Úr!

Excellenciás Uraim és Hölgyeim!

Tisztelt Parlamenti Képviselők!

Ma mindannyiunknak a legrégebbi demokráciáktól a legfiatalabbig, szükségünk van megújulásra, változásra. Ez az emberi élet alapvető természetéből fakad. Az eltérő vélemény is része az alapvető polgári és emberi jognak, egyedül csak a demokrácia tudja garantálni a mások jogát. De egy demokráciában a sokféleséget, mint gazdagító tényezőt kell néznünk, mint a kreativitás forrását és nem mint konfliktusét. Ugyanakkor a pluralista társadalom nem tűrheti el az erőszakot. Az egyik legtartósabb módja annak, hogy a sokféleséget beépítsük a társadalomba — beleértve az etnikai és kulturális különbségeket is —, ha a nemzet fogalma szinonima a polgári közösség fogalmával, amely egyetemes, demokratikus értékekben gyökerezik, olyan értékekben, amelyeket osztanak a társadalom legkülönbözőbb rétegei. A polgári kötődések, amely át meg átszövi a polgári közösséget, biztos, hogy az egyetlen mechanizmus, amely az igazi demokratikus pluralizmust oltalmazza. Hasonlóképpen, a demokratikus polgárság paramétereit talán legjobban az alkotmányos hűség és polgári identitás fogalmi keretében lehetne definiálni. Az ilyen koncepció nem ad teret semmiféle etnikai kirekesztésnek. Ezek nélkülözhetetlen értékek, amelyek egyesítik a demokráciákat, egy nagy, közös, politikai célkitűzés eléréseért. Ha ez igaz az államokon belüli kapcsolatokra, akkor annál is inkább igaz államközi kapcsolatokra, a béke és együttműködés érdekében. Most az előrelépés az új elköteleződések és egymás érdekei figyelembe vétele lehetőségének ritka pillanatában vagyunk. Most Európa minden államának éreznie kell, hova tartozik és azt is, hogy hallatja hangját, egyébként elcsepegtetjük az elidegenítés érzését. Meg kell ragadnunk ezt a pillanatot, nem szabad, hogy kontinensünk még egyszer

megosztott ház legyen, nem szabad, hogy új falak emelkedjenek, új megosztóvonalak, semmilyen szín alatt sem. Más-különben nem teremthetjük meg az egymástól való kölcsönös függőség érzése, a közös ideáloké sem.

Elnök Úr!

Excellenciás Urak és Hölgyek!

Parlamenti Képviselők!

A méltó jövő építése gyermekeink számára, attól függ, hogy mit tettünk mi mindannyian annak érdekében, hogy teljesítsük történelmi felelősségünket. Együtt kell dolgoznunk, hogy egyesítsük Európát ebben a közös ügyben. Európa demokratikus népeinek megtartó ereje közös értékeinkben és szárnnyaló szellemünkben rejlik, azáltal, hogy saját tehetségünket a jövő szolgálatába állítjuk. Biztosak lehetünk abban, hogy amikor az új évezred tényleg beköszönt, nemcsak egy új esztendő fogunk köszönteni, de ünnepelni fogjuk a demokratikus egymásrautaltság összekötő kapcsait, a demokratikus állampolgárság érzésének megújulását, az alkotmányos demokráciát, amelyek mind napjaink egyetemes civilizációjának a termékei, és amelyek kontinensünkön borultak virágba.

Köszönöm szépen figyelmüket."

Süleyman Demirel török államfő a Parlamentből — az MTI jelentése szerint — a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) székházába ment, ahol több mint száz magyar és török üzletember előtt elmondott beszédében a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok bővítésére, illetve harmadik ország piacán való közös fellépésre biztatta a cégek megjelent vezetőit.

A magyar-török áruforgalom 1995-ben 230 millió dollárt ért el, s az elnök kifejtette: lehetőséget lát arra, hogy a két ország közötti kereskedelem volumene 2000-2001 táján elérje az egymilliárd dollárt. Erre reményt adhat az a tény, hogy Magyarország és Törökország idén szabadkereskedelmi megállapodást írt alá, s a dokumentumot a magyar parlament májusban ratifikálta, a török törvényhozás pedig még 1998 előtt jóváhagyja. A magyar cégek bekapcsolódhatnak a Törökországban folyó 30 milliárd dolláros energetikai program megvalósításába is.

A magyar üzletemberek érdeklődéssel várják a két ország közötti szabadkereskedelmi megállapodás török ratifikálását, hiszen az idegenforgalom, az energetika és az autóbuzsgyártás területén lehetőség van a kapcsolatok bővítésére — hangoztatta Kiss László, az MKIK alelnöke.

Az MKIK adatai szerint a magyar-török gazdasági kapcsolatokban az elmúlt három-négy évben bekövetkezett visszaesés megállt, és pozitív fordulat következett be. Az elmúlt három-négy évben a Törökországba irányuló magyar kereskedelmi forgalom felére esett vissza a korábbi évekhez képest, a mélypont 1994-ben volt, amikor is az 1992. évi 135 millió dollárról 1994-re 32 millió dollárra csökkent a magyar export. Ez a tendencia 1995-ben megfordult, a magyar export 1995-ben 62 százalékkal, 1996-ban 8,4 százalékkal emelkedett, és értéke 1996-ban 56,9 millió dollárt tett ki. A magyar import 1996-ban 23,4 százalékkal növekedett, és értéke ugyancsak 56,9 millió dollár volt.

Ezt követően Süleyman Demirel török államfő — Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter kíséretében — a budapesti Iparművészeti Múzeumba látogatott, ahol megtekintette az *Oszmán-török szőnyegek* című tárlatot, majd ünnepélyesen megnyitotta a Török Köztársaság Budapesti Nagykövetsége és az Iparművészeti Múzeum által közösen rendezett *Válogatás a kortárs török festészetből* című kiállítást.

Jelen volt a megnyitón Ismet Birsél budapesti és Kéry György ankarai rendkívüli és meghatalmazott nagykövet. A

meghívtak között ott voltak a Magyar-Török Baráti Társaság tisztségviselői és több tagja.

Süleyman Demirel — az MTI jelentése szerint — csütörtökön délután Egerbe is ellátogatott; a török államfőt és feleségét, valamint az őket kísérő Eörsi Mátyás külügyi államtitkárt Ringelhann György, a város polgármestere fogadta. A vendégeket a minaretnél üdvözlő sokaság előtt a török köztársasági elnök arról szólott, hogy a történelem viharos évszázadai múltán ma elmondhatjuk: az égbeszökő torony a két nép közötti barátságot jelképezi. Az egri várban Petercsák Tivadar, a Heves megyei múzeumi szervezet elnöke felidézte az 1552-es és 1596-os ostrom történetét. A városban tett látogatás a Főegyházmezei Könyvtárban zárult, ahol több ritkaság mellett 26 olyan levelet is őriznek, amelyet Mikes Kelemen írt törökországi száműzetése idején.

A program zárásaképpen Ringelhann György díszbédet adott a török államfő tiszteletére. Ez alkalmából elmondott köszöntőjében Süleyman Demirel hangsúlyozta: öröm számára, hogy az egriek nagy megbecsüléssel őrzik a török emlékeket, annál is inkább, mert mindkét nép történetében fontos szerep jutott ennek a városnak. A török állam segítséget kíván nyújtani az egri fürdő helyreállításához, annak érdekében, hogy a minaretn kívül egy újabb török emlékekkel gazdagodhasson a város — közölte a köztársasági elnök.

A magyar miniszterelnök meglepéssel fogadta, hogy a török államfő országa nevében nyilvánosan elkötelezte magát a magyar NATO-csatlakozás támogatása mellett. Ez — az MTI jelentése szerint — Horn Gyula és Süleyman Demirel csütörtök esti budapesti megbeszélésén hangzott el.

A török köztársasági elnök megerősítette: Ankara kész segíteni a NATO-tagságra való magyar felkészülést, a hadsereg kompatibilissé válását az észak-atlanti szervezet előírásaihoz. Az ez irányú együttműködést a török védelmi miniszter novemberre tervezett budapesti látogatása során konkretizálhatják a felek. Horn Gyula hangsúlyozta, hogy a két ország közötti baráti kapcsolatokat a NATO-csatlakozás perspektívája, a leendő szövetségi viszony még szorosabbá fűzi.

Magyarország támogatja Törökország EU-tagságot célzó törekvéseit — szögezte le a megbeszélésen Horn Gyula. Az európai uniós csatlakozási tárgyalásokkal kapcsolatban a magyar miniszterelnök arról tájékoztatta a török államfőt, hogy hazánk a differenciált elbírálás híve. Hozzátette: a bővítés első köréből kiharadók számára is világos perspektívát kell adni a tárgyalások folytatódására.

Süleyman Demirel a konzultáció során kitért arra, hogy Törökország elérte az uniós tagsághoz szükséges szintet, s országa felvételét a szervezetbe számos nagyhatalom támogatja. Reményét fejezte ki, hogy hamarosan azok az országok

is támogatni fogják a török csatlakozást, amelyek jelenleg — a török munkaerő migrációja okán — az ellenzők táborába tartoznak. A török államfő szerint egyébként Magyarország a NATO-n és az Európai Unión belül is összekötő kapocs lehet kelet és nyugat között.

A török vezető kifejtette: a magyar-török kapcsolatok jó példát szolgáltatnak arra, miként lehet a múltbeli sérelmeket pozitív irányba fordítani. Süleyman Demirel meglátása szerint a szabadkereskedelmi megállapodás életbe lépésével még intenzívebbé válnak majd a magyar-török kereskedelmi kapcsolatok. Ankara a törökországi privatizációban és nagyszabású energetikai programjában is szívesen látja a magyar részvételt. Sajnálattal fejezte ki amiatt, hogy a két ország közötti turistaforgalom az elmúlt időszakban visszaesett.

Süleyman Demirel budapesti tartózkodásának ideje alatt megnyitotta az Ege Ceramic török érdekeltségű cég óbudai, 2000 m² területen épült csempe- és kerámia bemutatótermét. A török államfőt a megnyitón a cég képviselői, Bülent Zihnalı és Suat Karakuş fogadták. Bülent Zihnalı üdvözlő beszédében a következőket mondta:

„A Ceram Trading Kft. üzleti célkitűzése, hogy a Budapesten 3 millió márka befektetési értéken létrehozott új képviselő, az Ege Seramik gyár (fali csempék és padlóburkoló lapok), az Ege Vitriye gyár (szaniter termékek) és a Markem gyár (festékek és hígítók) termékeit 1996-ban közel 10 millió márka értékben exportálhassa a térségbe.

Az Ege Seramik gyár termékeinek forgalmazása világszerte a Ceram Trading hálózaton keresztül történik. A hálózat a következő világvárosokban rendelkezik képviselővel: New Jersey, Budapest, Párizs, Genf, Frankfurt, Kiev, Baku, Moszkva.

A Ceram Trading Kft. — 1993 óta van jelen a térségben (Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Cseh Köztársaság, Ausztria, Magyarország és a balkáni országok), a budapesti Ceram Trading képviselő révén.”

Süleyman Demirel elnök a jó hangulatú megnyitón válaszként elmondta, hogy a megnyitás alkalmából nagyon is otthon érzi magát, Törökországban ugyanis mindig ott van a zsebében, és előfordul, hogy naponta két esetben is szalagot vág át, amit nagy élvezettel csinál. Gyakran mondják azt, hogy Törökország a maga mintegy 65 millió lakosával világország, jelenléte a világ kereskedelmében természetes. Amikor a Ceram Trading Kft.-t létesítették, ígéretet tettek arra, hogy terjeszkedni fognak. A cég ezt az ígéretét betartotta — mondotta az elnök —, így nagy öröme szolgált az ünnepélyes megnyitás.

Az ünnepélyes megnyitó után a Ceram Trading díszvacsorát adott a vendégek tiszteletére.

Süleyman Demirel szeptember 4-én este elutazott Budapestről.

A TÖRÖK FÜZETEK
ezen száma
Budapest Főváros
Önkormányzatának
támogatásával készült

TÖRÖK FÜZETEK

A Magyar-Török Baráti Társaság időszaki lapja

Szerkesztőbizottság:

Dávid Géza, Gál Tímea, Puskás László, Szmlıkó Györgyi
és F. Tóth Tibor

Felelős szerkesztő: F. Tóth Tibor

Tervezés, tipográfia: Takács István

Levélcím: Szmlıkó Györgyi 1245 Budapest, Pf. 1000.

Fax: 266-30-35

Terjeszti az MTBT a tagjai részére.

HU ISSN 1217-6141

9722969 AKAPRINT